

stroškov (osebni vlak III. razreda) še 6 kron na dan. Bivanje na Dunaju traja največ 3 dni.

Da se te ustanove za obrtni stan kolikor mogoče koristno porabijo, se bo oziralo le na take prošnje, ki ustrezajo naslednjim pogojem:

1.) Posamezni prosilci. — Posamezni obrtniki dobe le takrat ustanovo, če dokažejo, da bodo v svojem obrtu upeljali strojni obrat. Take, s potrebnim dokazom opremljene prošnje naj pristojna obrtna zadruga vloži pri c. kr. trgovinskem ministrstvu in naj jim priloži prepis zapisnika one zadružne seje, v kateri so se določili obiskovalci.

2.) Odbornikom in članom obrtnih zadrug se podelijo take ustanove, če gre za ustanovitev pridobitne in gospodarske zadruge, za prireditve obrtne razstave ali strokovnega tečaja, za napravo osrednje delavnice ali podobnega zadružnega obrata ali kake druge naprave, ki spada v okvir državnega urada za pospeševanje obrta. V tej, na c. kr. trgovsko ministrstvo naslovljeni prošnji naj prosilci naznanijo nameravano napravo in kaj so že sami ukrenili za nje uresničenje.

3.) Obrtne združbe, zlasti obrtne zadruge, obrtne, pridobitne in gospodarske zadruge, obrtna društva i. r. dobe za skupni obisk strojnice in drugih naprav urada za pospeševanje obrta male prispevke k potnim stroškom iz kredita za pospeševanje obrta, če dajo tudi sami ali druge obrtu prijazne korporacije prispevke nepremožnim udeležencem. V prošnji na c. kr. trgovsko ministrstvo je navesti število udeležencev in višino poprej omenjenih prispevkov.

4.) Na prošnje in takega kraja, v katerem ali v čigar bližini obstoji kak zavod za pospeševanje obrta z razstavo strojev, se ne bo oziralo.

Obrtnijske raznoterosti.

Dobavni razpis za male obrtnike. C. kr. ministrstvo za deželno brambo namerava potrebnosti raznovrstnih oblačilnih in opravnih predmetov dobaviti pri malih obrtnikih. Dobave se sme udeležiti vsak samostojen obrtnik, ki stanuje v tostranski državni polovici, in sicer samostojno ali kot ud obrtne zadruge. Predmeti, ki jih je dobaviti, so: bluže, hlače, ulanke, životni opasniki, črevlji različne velikosti, usnjeni pasi z zaponko, različni jermeni za puške, plašče, kuhinjsko orodje, kavalerijske sablje, stremena itd., jermena za uzde in druge potrebščine iz usnja itd. itd. Ponudbe morajo po predpisanem uzorcju najkasneje do 18. novembra t. l. do 12. ure popoldne dospeti na ministrstvo za deželno brambo. Uzorcji predmetov, katere je dobaviti, se lahko vpogledajo, za čevlje tudi lahko kupijo pri glavnem skladišču vojne oprave na Dunaju. Razglas z natančnejimi pogoji, zaznamek predmetov, cenik in ponudbeni uzorec se lahko pogledajo v pisarni trgovske in obrtniške zbornice, katera na zahtevanje razglas tudi pošlje.

Kako napraviti svetilna stekla (cilindre) bolj trpežna? Znano je, da steklarne posebno zadnje čase izdelujejo slabejša stekla, nego so to v prejšnjih časih. Napravljajo jih tanjšje, pa tudi tvarina je slabša, navrh pa jih še prenažno ohladi — novo izdelane. Nasledek je, da kar zlepa popokajo in se zdrobe skoraj brez vzroka. Da se tem neprilikam vsaj nekoliko izognemo, pazimo na naslednje: Kadar kupuješ cylinder,

izbiraj bolj močno, težje steklo od vrste, katero ima velik, jabelčasto-okrogel obod (vamp), pa precej dolgo, ozko in močno grlo. Ti tudi najlepše svetijo. Ko ga kupiš, zavij ga v ovseno slamo in deni ga v loncu hladne vode k ognju. Tukaj naj se prekuha in močno prevre, potem pa se v omenjeni posodi počasi ohladi. To sredstvo priporoča se za najboljše, da se krhko steklo nekoliko omehča, da potem tudi ob vročini luči lagje vztraja.



Kako hraniti sveže sadje,

Da se določi, kako se sveže sadje pozno zorečih vrst najdalje ohrani, da ostane dobro za prodajo, shranilo je poskušališče kr. sadjarske in vinarske šole v Geisenheimu pred nekaj leti 6. novembra po 25 kosmačev in pa ravno toliko bergamotek, enakomerno razvitih na razne načine, kakoršni so v navadi. Ti načini so ti-le: 1.) Sadje se zavije v svilen papir. 2.) Dene se med strugotine. 3.) Vloži se v ječmeno slamo in zakeje. 4.) Zloži se v otavo. 5.) Zaspje se z žaganjem. 6.) Zaspje se s pšeničnimi plevami. 7.) Vloži se v izprano milko. 8.) Shrani so v hladni shrambi, kar tako razloženo. 9.) Prsti se na sadje naspe v prsteno posodo, katera se potem zakoplje na vrtu. Sadje se je na vse imenovane načine, izvzemši št. 10 hranilo v sadni shrambi; 11.) hruške so se pa že zavile v probkovo moko, katero rabijo na Španjskem za pošiljanje trdega namiznega grozdja.

9. februvarja so vse sadje vzeli iz posod, po katerih je bilo poshranjeno, in so je zložili v zakurjeni sobi na mizo, kjer se je do 22. februvarja večkrat pregledovali. To se je pa zgodilo, da bi zvedeli, kako bi se vzdrževalo sadje po sadnih prodajalnicah, ker se prodajalci često pritožujejo, da je sadje lepo, kadar je vzamejo iz posod, v katerih je bilo spravljeno, v prodajalnici pa kmalu porjavi in dobi lise ter ga ni moči prodati. Uspeh teh poskusov je bil ta-le:

1.) V svilenem papirju zavita jabolka in hruške so se najbolje ohranile; svoje lepote ni sadje nič izgubilo in tudi pozneje v sobi ni dobilo lis. Ugodile so se redno in njih ukus je bil čist.

2.) Tudi s strugotinami je bil uspeh ugoden, če tudi sadje ni bilo tako lepo, kakor pri prejšnjem poskusu. Omladilo se je bilo redno in ukus je bil čist.

3.) Zavijanje v ječmenovo slamo se pa ni izkazalo posebno ugodno. Sadje se je še precej dobro ohranilo, pa je izgubilo lepo barvo. Tudi se prav dobro ni ugodilo; drugega ukusa pa ni dobilo od slame.

4.) Hruške, vložene med otavo, so potem v sobi kmalu postale lisaste in so jele gniti. Imele so tudi ukus po senu. Pa tudi jabolka so izgubila lepo barvo. Uležala so se bila popolnoma, pa tudi dobila ukus po otavi.

5.) V žaganju spravljene hruške so potem v sobi v kratkem času ovenele, dobile so lise ter so imele neprijeten ukus po lesu, tako da bi ne bile za prodajo.

6.) V plevah so hruške ostale precej sveže, jabolka so pa močno ovenela. Sadje je pa imelo zaduhel ukus.

7.) V listju so hruške dobile mnogo lis in so močno ovenele. Jabolka se se pa dobro ohranila, le malo so ovenela.

8.) V milki se je sadje prav dobro ohranilo, a ne do dobra omladilo. Ta način se bode dal torej le ondi uporabljati, kjer hočejo sadje dalje hraniti, kakor je navada. Ukus je sadje imelo čist; dobro bi pa bilo morda, sadje zaviti v svilen papir.

9.) V shrambi prosto ležeče sadje se je dobro ohranilo, v sobo prineseno je pa močno ovenelo.

10.) V prst položeno sadje, ki se je v prsteni posodi na prostem 50 cm globoko zakopalo, ohranilo se je v zemlji jako dolgo in dobro, a je izgubilo mnogo vrednosti. Hruške so imele malo zaduhel ukus in nekatere so tudi jele gniti.

11.) V probkovo moko vloženo sadje se je izvrstno ohranilo, v sobi je pa močno zvenelo.

Ti poskusi kažejo, da se sadje najbolje ohrani v svilenem papirju in v strugotinah, da ne zgubi svoje lepote, da se ugodi popolnoma in pozneje v gorkem prostoru ne pokvari hitro. Če se bodeta združila oba načina, bode uspeh gotovo še boljši, zato je priporočamo slednjemu, ki hoče spraviti pozno sadje, da je zavije v svilen papir in vloži med strugotine. Če na ta način sadje denemo v vodo, kakor delajo na južnem Tirolskem, spravimo ga lahko mnogo, če tudi nimamo posebne shrambe za sadje.

Dobri uspehi se dosežejo tudi še z listjem in drobnim peskom, pri hruškah tudi s probkovo moko, in da pozneje venejo. V drugi vrsti hodijo v poštev pšenične pleve, ječmenova slama in prosta shranitev v sadni shrambi. Žaganje in otava dajeta sadju drug neprijeten ukus, sadje spravljeno v zemlji, izgubi svojo lepoto. Splošno se lahko reče, da se sadje tem lepše ohrani in popolneje omladi, čim bolj ovira snov, ki se naloži okoli njega, da ne izhlapeva in čim bolj brani unanjemu suhemu zraku do njega. Sadje, ki se je močno potilo, lože vene, posebno pa zrjavilo sadje, kakor je to videti pri kosmačih. Zabraniti se mora, da prah ne prihaja blizu. Če sadje leži nezavito v sadni shrambi, skrbi, da bode zadosti svežega zraka, da ne začne veneti. O tem se vrše še daljni poskusi, torej tukaj le to opomnimo, da suh zrak in z njim združeno izhlapevanje ne pospešujeta le venenja, temveč ovirata tudi gojenje. Pozno sadje, če se je skrbno trgalo, lahko prenaša mnogo več vlažnosti, kakor se navadno misli.

Kmetijske raznoterosti.

Ali treba tudi svinje snažiti? Glede na krmljenje in snago store naši posestniki navadno to-le: V nesnažno, s staro, okisano pičo do polovice napolnjeno korito vržejo nekoliko klaje, sem in tja površno nasteljejo. In jedino to je, kar store za svinjsko snago, namreč površno nastiljanje. Ljudje še dandanes žive v nespametni veri, katera uči, da se prašič

zavoljo same nesnažnosti valja po blatu. „Čim bolj je svinja blatna, čim bolj nesnažna, tem bolj ji tekne in se tudi redi“, tako zatrjujejo neumni nevedneži. To misel so podedovali od svojih pradedov in se je drže, kakor klošč pasje kože. Pred nekolikimi leti ni bila živinoreja tako razvita, kakor je današnje dni. Ljudje so videli, da se valja svinjšče po blatu in so djali: „Glej no, kako mu to dobro de“. To mnenje se je preneslo od očeta na sina in od tega na svoje otroke, ter tako šlo od ust do ust in se ohranilo nepokvarjeno do današnjega dne. In ako se mu reče: „Daj svinjam sveže vode, da se v njej skopljejo, očistijo in ohlade; umivaj jih vsak dan s hladno vodo, in jih odrgaj s slamo“. In kaj mi potem tak trdovratnež reče: „Kaj boš ti mene učil! Jaz sem že star in vem kako mi je delati; moj dedek so tudi tako delali, pa so tudi imeli svinje“! Tako govorijo ti sebičneži in se ne dajo niti pičice podučiti, misleči, da bo pri tem njih starost užaljena, ako bodo poslušali nasvete mlajših. Hvala Bogu, da se nahajajo še gospodarji, kateri so se otresli te starinske navade, ter se drže novih koristnih izkušenj. Še enkrat povdarjam: Umen živinorejec da prašičem dosti sveže vode, da se kopajo, čistijo in ohlade; nadalje jih umiva vsak dan s hladno vodo, in nato jih odrga s slamo. Debele svinje izpiraj tudi po zimi — pa ne z mrzlo, temveč z hladno vodo, — in potem jih pa odrgaj s cunjjo, da se posuše. Ta posel izvršuj v gorkih svinjakih, ker se prašiči drugače prehlade. 1. Svinja ljubi čistoto in snago ravno tako, kakor vsaka druga žival. 2. Čist in snažen prašič je vedno bolj zdrav in 3. donaša večjih dohodkov, kakor nečist in umazan. Te točke skušal bom na kratko razložiti. Prašič pušča svoje blato vedno v enem kotu svinjaka, da si ne ogrdi svojega ležišča; nikdar se ne bo vlegel na onesnaženi prostor. Ako je le še nekoliko čiste slame v hlevu, poišče si jo ter se zarije vanjo. Ker se onesnaži vedno v enem kotu, in ker se ne vleže v blato, zato je ljubi čistoto in zametuje nesnago. Res je, da se svinja rada drži blata, luž in mlak, pa to stori radi tega, da se ohladi. Privošči svinji čiste vode za kopanje, osnaži jo po koži, in prepričal se bodeš, da ne pojde več v blato in mlako. Zakaj pa se po zimi nikdar ne valja? Po zimi zato ne, ker mu ni vroče, po leti pa se mora iti hladit v nesnažne mlake, ker mu ne daš ti hladne in čiste vode. Vsak se je že prepričal, da bolehajo prašiči po letu češče, kakor po zimi. Vzrok tej prikazni je nesnaga in velika vročina, katera škoduje posebno debelim svinjam. To vse se lahko odpravi s hladno vodo. Gniloba ščetin je jako nevarna svinjska bolezen, vsled katere pocepa mnogo živalij. Kaj pa je vzrok tej bolezni in kako jo zabranimo? Najpoglavitejši vzrok gnilobi ščetin je nesnaga. Bolezen pa odvrnemo tako-le: Svinje držimo v snažnih svinjakih, dajemo jim tečne piče ter sveže vode za pijačo in kopanje, slednjič jih ocedimo vsak dan po koži. Tudi korito naj se večkrat s krtačo dobro osnaži.

J. Vuk.

Kakšno bodi seme? Resničen je pregovor, ki pravi: „Kakršna setev, taka žetev“, in vender mnogo kmetovalcev ne pazi na ta pregovor. Koliko slabega, malovrednega, koliko s plevelom pomešanega in strtega semena se pri nas poseje! Mnogim gospodarjem niti na misel ne pride, da bi seme skrbno očistili od plevela; zato je ni čuda, ako raste na njivi mesto pšenice ali žita plevel. Pri setvi je torej glavna stvar dobro seme in to mora biti: 1. Ono mora biti debelo, težko, popolnoma zrelo in lepo napeto. V tem oziru se gode pri nas še sploh mnoge napake. Čas je, da jih že enkrat odpravimo, in da rabimo zanaprej vselej le najlepše blago, kajti dobro seme je v mladosti veliko bolj trdne narave in ne poleže tako hitro, kakor pa, če smo sejali slabo seme. Kako pa moraš zahtevati od slabega semena potem dobro in močno rastlino. 2. Dobro seme mora biti čisto, t. j. očiščeno od plevelnih zrn, prahu, resuin, plev, peska itd. Posebno škodljiva so v semenu plevelna zrnca, ker se z njimi zaseje največ plevela po njivah. „Kdor seje plevel, tudi žanje plevel“, zapomnimo si dobro te